

ערב שבת קודש

עלון
דו שבועי

ענג שבת

פרשת בהעלותך - שלח

ט"ו בסיון ה'תשע"ז | יוצא לאור ע"י העמותה להשרשת ערכים יהודיים לאומיים | עלון מס' 16 (1191)
לעילוי נשמת הרב הצדיק יוסף שרביט זצוק"ל ורעייתו אסתר ע"ה (שנה שלושים ואחת) | 09.06.2017

מועדי השבת בהעלותך

ער"ש מוצ"ש	יום	שעה
20.27	יום	19.09
20.29	ת"א	19.24
20.31	ח'יפה	19.17
20.28	ב"ש	19.25
20.26	אילת	19.18

זמני היום והלימודים היומיים:

עלות השחר	זמן הנחת תפילין	הנץ החמה (מישור)	הנץ החמה (הנראה)	ס"ק"ש מג"א	צעות היום	מנחה גדולה	שקיעת החמה	צאת הכוכבים ב'
3.42 - 3.42	4.45 - 4.45	5.35 - 5.35	5.38 - 5.38	8.11 - 8.11	12.42 - 12.40	13.18 - 13.16	19.48 - 19.46	20.36 - 20.38

דף יומי: בבא בתרא קלט - קמה

מועדי השבת שלח

ער"ש מוצ"ש	יום	שעה
20.29	יום	19.11
20.32	ת"א	19.26
20.34	ח'יפה	19.19
20.30	ב"ש	19.27
20.28	אילת	19.20

זמני היום והלימודים היומיים:

עלות השחר	זמן הנחת תפילין	הנץ החמה (מישור)	הנץ החמה (הנראה)	ס"ק"ש מג"א	צעות היום	מנחה גדולה	שקיעת החמה	צאת הכוכבים ב'
3.43 - 3.42	4.46 - 4.45	5.36 - 5.35	5.40 - 5.38	8.13 - 8.12	12.43 - 12.42	13.19 - 13.18	19.50 - 19.49	20.39 - 20.40

דף יומי: בבא בתרא קמו - קנב

את העלון ניתן למצוא בפיסבוק תחת השם: "ענג שבת"

את העלון ניתן למצוא באתר www.yeshiva.org.il וגם באתר מודשת בקטגוריית עלוני שבת ב"מדעי יהודי" www.moreshet.co.il

יו"ר העמותה והעורך עו"ד שמואל כהן כתובת: רח' בלוד 3, ת"א טל: 03-5234063, פקס: 03-5234054 דוא"ל: smuladv@netvision.net.il עיצוב: חגואל שפיצברג 054-6695400

כי הוא לא יענה על ריב לעולם

"ותדבר מרים ואהרן במשה על אדות האשה הכושית אשר לקח... ויאמרו הרק אך במשה דבר ה' הלא גם בנו דבר, וישמע ה'. והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה" (יב, א-ג). פירושים שונים נאמרו על אותו דיבור כשהמכנה המשותף שלהם הוא שמרים ואהרן דברו לשון הרע על משה, גם אם המניעים שלהם היו חיוביים. התורה מציינת שתי תגובות לאותו דיבור וישמע ה' וכן, והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה" כלומר משה שותק ולא מגיב. וכך מעיר הרמב"ם: "להגיד כי ה' קנא לו בעבור ענוותנותו כי הוא לא יענה על ריב לעולם אף אם ידע". ובספרי מובא שמרים ואהרן אמרו בפניו את הדברים ואעפ"כ משה לא ענה. מהי אותה ענווה שהתורה מציינת אותה כאחות התכונות הבלטות של משה? רש"י מפרש ענו - שפל וסבלן. ואכן פירוש זה הוא דבר הלמד מעניינו. משה שומע שמדברים עליו ומבקרים אותו, מוכן לסבול, לשאת הפגיעה לכבדו את יצרו ולנהוג באורך רוח. פן נוסף בענווה של משה בא לידי ביטוי בפרשיות נוספות שחלקם מופיעות הן בפרשתנו והן בפרשות אחרות בתורה. בפרשה מספרת לנו התורה (פרק ט): "ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא, ויקרבו לפני משה ולפני אהרן ביום ההוא. ויאמרו האנשים ההמה אליו אנחנו טמאים לנפש אדם, למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במעדו בתוך בני ישראל. ויאמר אלהם משה עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם" (ו-ח). למרות גדולתו של משה, ברגע שהוא איננו יודע את התשובה הוא לא מסתיר זאת אלא מתנהג כתלמיד המובטח לשמוע מפי רבו. התנהגות כזו של ענווה באה לידי ביטוי בפרשות שונות בתורה, פרשת המקל ופרשת המקושת שלפי חז"ל היא בפרק אחד כמו כן בפרשת בנות צלפחד. כל אלה יחד מתארים לנו את משה כמנהיג שלמרות שהקב"ה מעיד עליו: "לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא", בזמן שאיננו יודע מה לענות הוא לא מהסס לומר איני יודע.

הרמח"ל בספרו מסילת ישרים בפרק שעוסק בענווה כותב כך: "עוד ממפסידי הענווה הוא ההתחברות או ההשתמש בבני אדם חנפים, אשר לגנוב לבו בחנפתם למען ייטב להם, ישבחוהו וירוממוהו, בהגדיל מה שיש בו מן המעלות עד התכלית ובהוסיף עליו מה שאין בו כלל, ולפעמים שמה שיש בו הוא ההפך ממה שמשבחין אותו... הרי לנו יואש (דברי הימים ב, כד) אשר הטיב לעשות כל ימי הורוהו יהוידע הכהן רבו, ואחרי מות יהוידע באו עבדיו והתחילו להחניף לו ולהגדילו הלוליו עד שדימוהו לאלוה, אז שמע המלך עליהם. ותראה זה הדבר בבירור, כי רוב השרים והמלכים או כל בעלי היכולות יהיו באיזה מדרגה שיהיו, נכשלים הם ונשחתים בעבור חנופת משרתיהם. על כן מי שעניו בראשו, יותר יזהר ויעין במעשי מי שרוצה לקנותו לו לחבר או ליועץ או לפקיד על ביתו, יותר ממה שיזהר ויעין במאכלו ובמשותיו, כי המאכל והמשתה יוכל להזיק לגופו בלבד והחברים או הפקידים יוכלו להשחית נפשו ומאודו וכל כבודו... ואין טוב לאדם אלא שייבקש לו חברים תמימים, שיאירו עיניו במה שהוא עוור בו ויוכיחוהו באהבתם ונמצאו מצילים אותו מכל רע, כי מה שאין האדם יכול לראות לפי שאינו רואה חובה לעצמו, הם יראו ויבינו ויזהירוהו ונשמה ועל זה נאמר (משלי יא, יד): "ותשועה ברב יועץ".

ר' חיים הוטרר, פתח-תקוה

העלון מוקדש לזכר ולע"נ לאה מרים בת יעקב גנץ ז"ל, נפטרה ב-כ"א בסיון תש"ע. יהי זכרו ברוך!	העלון מוקדש לזכר ולע"נ אברהם (רומק) בן חיים הוטרר ז"ל, נפטר ב-י"ח בסיון תשס"ח. יהי זכרו ברוך!
---	---

מבצעים את כל סוגי האיטום

מערכות איטום חדשניות לגגות עד 8 שנות אחריות כולל גגות מרוצפים. איטום קירות חיזוניים, טיח, תפרים, סדקים והתזת סילרים ע"י סנפלינג. צביעת קירות חיזוניים בסנפלינג. התקנת מרזבים, עבודה מקצועית ויסודית.

ירון 052-4012533

צילום יום הולדת/ברית + אלבום בן 100 תמונות

צילום סטילס בלבד + אלבום של 100 תמונות 13X18 ס"מ שיבחרו ע"י הלקוח 899 ש"ח

חגואל שפיצברג
טוב שם משמן טוב

צילומי ימי הולדת, בריתות, בר/ת מצווה, טקסי חלאקה, ניו בורן ואירועים קטנים
טל: 054-6695400 | haguelphotography@gmail.com

"שבתריס" או שעון שבת לתריס, מה עדיף?

שעוני שבת מכאניים ללא רזרבה. (כל שעוני השבת לתריס המוצעים בשוק הם מסוג זה).

- היו מקרים שעשון השבת הוריד את התריס בזמן המתוכנן או המשובש.
- תנוק שהיה במקרה תחתיו ללא השגחה נמחץ והובל במצב קשה מאוד לבית החולים.
- היו מקרים ששעון השבת חסמל ויש הפסקות חשמל הם ממשכים לפעול מנקודת הזמן שהחשמל פסק.
- זה אומר שהזמנים עלולים להשתבש ואז התריסם עלולים להיפתח או להיסגר בזמנים לא מתוכננים וזה לא רצוי. כמו כן, אם לבית ישנם כמה תריסים, צריך לטרוח ולכוון מחדש כל שעון.
- יש גם שעונים עם רזרבה שלא מפסיקים לפעול בהפסקות החשמל, אבל לא מיועדים להפעלת תריסים.
- הלחל תרחישי השעון לתריס חשמלי
- לעיתים יש הפסקות חשמל וזו יש צורך בכיוון כל השעונים מחדש. בנוסף לשינוי קיץ חורף.
- התריסים בשל גודלם ומשקלם משמשים כקיר להגנה על הרכוש והנפש מפני פורצים וחורשי רע. יש לזכור רוב הפריצות בבתיים עם תריסים חשמליים הם דרך התריסים.

כמו-כן לא אחת קורה שהתריס יורד בשעה המתוכננת על רהיט וגורם נזק כבד לתריס.

קורה ששוכחים להעביר את בורר השעון למצב חול ואז התריס נפתח מאיליו גם ביום חול.

הגנבים הבינו כי ברוב הבתים הדתיים זמני שעון השבת להפעלת התריס חוזרים על עצמם בכל שבת. קורה שבשבת. קורה בשבת, במבוא ביתר התריס עלה לפני שהתעוררו בני הבית הגנבים נכנסו בנחת, לקחו את מפתח הרכב ונמלטו. מזלם שזה היה אך רכוש.

בעזרתו ניתן לפתוח ולסגור את התריס בעת הצורך באופן ידני להגנה על ילדינו על עוללתו ועל רכושנו מפני פריצות של גנבים או אוכלוסיה עוינת, על פי האישורים של הרבנים הראשיים וכן פוסקי הדור שליט"א: הרה"ג דוב ליאור, הרה"ג רצון ערוסי, ומצטרף אליו הרה"ג שלמה מחפז, וכן הרה"ג יעקב יוסף זצ"ל ועוד.

לפרטים: טל: 052-3211839 | www.halevisys.co.il

נאו"ת דש"א נופש, אירוח ותרבות, ארגון שבתון עיון ושבת חתן

ראש השנה

בית ההארה המפואר בית וגן ירושלים

כ"ט באלול התשע"ז - ג' בתשרי התשע"ח (20-23/9/17)

אירוח כיד המלך • שני מניינים • בעלי תפילה ותקיעה מקצועיים

כשרות מהדרין • שיעורים והרצאות

בלעדיות לאגף א' המפואר

מבצע מיוחד למקדימים

סוכות

בית ההארה המפואר בית וגן ירושלים

י"ד - י"ז בתשרי התשע"ח (4-7/10/17)

אירוח כיד המלך • שני מניינים • בעלי תפילה כשרות מהדרין • שיעורים והרצאות

בלעדיות לאגף א' המפואר

סוכת חזית לאורחי "נאות דשא"

מבצע מיוחד למקדימים

לפרטים והרשמה: שמעון נייד: 052-3611441 | פקס: 08-9268663

דיני השבוע ומנהגיו

לעילוי נשמת
נחמה חיה כהן ע"ה
בת יצחק משה ושפרה קרוטמאר ז"ל

שבת פרשת בהעלותך

הפטרה: "דני ושמוחי בת ציון" (זכריה ב, יד).

שבת פרשת שלח

הפטרה: "וישלח יהושע" (יהושע ב, א).

מברכים החדש: תמוז

המודל: יום שבת קודש שעה 9, 16 דקות ו-13 חלקים

ראש חודש תמוז ביום שבת קודש ולמחרתו ביום הראשון הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה.

אומרים הפעם "ולמחרתו" בברכת החדש

מן התורה אין ראש חודש אלא יום אחד בלבד – הראשון לחודש החדש. שני ימי ראש חודש, יום השני עיקר ויום הראשון אינו בא אלא מן הספק, שהיה בזמנו, כשחיכו לעדי החודש. משום כך נמנה יום ראשון של ראש חודש עם החודש שעבר (ל' בחודש שעבר), ורק מיום ראש החודש השני מתחילים למנות את החודש שנכנס. לכן, אין להוסיף את המילה "ולמחרתו" בברכת החדש. ראה: כצאן יוסף, ספר מנהגים. מופיע גם בסידור ווילנא. גם בלוח "דבר בעתו", שער זמנים בעתם. ראה גם בלוח לארץ ישראל של טוקצ'נינסקי; בלוח כולל חב"ז, וכן בלוחות אחרים, המתבססים על המנהג וההלכה לא מופיעה המילה "ולמחרתו". ברם, כשמברכים לשבת קודש הבא ויום הראשון שלאחריו, בשבת כזו מכריז ש"ע"ל למחרתו" ביום הראשון" כדי לשלול את יום ראשון הסמוך לברכת החדש, כדי שלא יבוא כלל טעות, ויחשבו שראש חודש הוא ביום ראשון הקרוב. כך כתוב ב"תוהו כצאן יוסף", מופיע גם בסידור ווילנא.

כיצא בזה אומרים "הבא עלינו לטובה, ולא הבאים, כי הבא מתייחס ל"ראש חודש" ולא על הימים.

אין אומרים אב הרחמים ואין מזכירים נשמות

במנחה: פרקי אבות: פרק ז'

ברכת החדש

מנהג קדמונים, בשבת שלפני ראש חודש, לברך את החודש הבא עלינו לטובה, להודיע אימתי יחול ראש חודש, כדי שיזהרו ישראל בקיום הלכות החדש (משנה ברורה תיז, א). אף שברכת החדש הינה ברכה שהזמן גרמא, גם הנשים נוהגות לומר ברכת החדש שהרי ברכה זו היא בקשת רחמים ומתוך כך יזהרו גם הן בהלכות החדש. יש שהביאו את המקור לברכת החדש מהירושלמי: "אמר ר' יוסי: מימי לא התפלתיו מוסף כל זמן שלא ידעתי אימתי ראש חודש" (ירושלמי סנהדרין פ"ה ה"ג).

"יהיה", "זיכות תפילת רב" בברכת החדש:

צבי שבטי (שטרן), שילה, 050-5918412,

zviaya@gmail.com, http://diyukim.blogspot.com

בברכת החדש הנוסח המקובל בקהילות אשכנז הוא "ראש חודש (פלוני) ביום (פלוני)" – ללא המילה "יהיה". יש אמנם גם נוסח שבו מופיעה המילה "יהיה", אבל לפי רוב הסידורים (של קהילות אשכנז) לא אומרים מילה זו.

ההבדל בין שני הנוסחים הללו הוא במשמעות האמירה הנ"ל. הנוסח שכולל את המילה "יהיה" נובע מהתפיסה שברכת החדש מחליפה את הכרות ביה"ד, שקידש את החודש, ולכן אנו מכריזים מתי יהיה ראש חודש. לעומת זאת לפי הנוסח המקובל, האמירה לאימורי. המחברת שירתו להמשך המשפט "הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה", כלומר אין כאן הכרזה אלא יש רק בקשה שהחודש שאמרו להתחיל ביום פלוני יחודש ע"ה הקב"ה לטובה.

רב" או "זיכות תפילת רבים", אולם זהו כנראה שיבוש ואין לאומרו. המקור למילים אלה הוא במסכת ברכות ט"ז. שם מובאות כמה תפילות שחיברו תנאים ואמוראים והם היו רגילים לאומרן בסיום התפילה. הקטע "יהי רצון" מבוסס על תפילתו של רב. כנראה שבתקופה שלפני המצאת הדפוס מישוה כתב בכתב יד, בסוף הקטע, את המקור לתפילה זו – "ברכות תפילת רב" (כלומר, מסכת ברכות, תפילתו של רב), ואחד במסכת סידור זה טעם והחליף את האות ר"ש באות ז"ל, וכתב "זיכות תפילת רב", ומדפיס אחר תיקון אח"כ וכתב "זיכות תפילת רבים". בכל אופן, אין מקום לומר את המילים האלו.

יום חמישי במנחה: תפילת יום כפור קטן ואומרים תחנון
תענית ערב ראש חודש שהנהיג המקובל ר' משה קורדיבו שחי בצפת במאה ה-16, וקרא לו "יום כפור קטן", ומזכירו גם השל"ה. העיב"ץ הזכירו בספרו אבל בשולחן ערוך לא נזכר. רבי חזקיה די סילוה מזכירו בספרו "פרי חדש" על אורח חיים. שורשיו כבר בתורה, במדבר כ"ח, ט"ו, כאשר הקב"ה מצווה את עם ישראל להביא קרבן חטאת בראש חודש. ולפיו ראש חודש הוא יום דין וכפרה על עוונות לצד היותו יום חג. במסכת שבועות דף ט' עמ"ב, ומסכת חולין דף ט' עמ"ב, מוזכר היות קרבן ראש חודש כפרה כביכול על כך שמיעט את אור הלבנה בשבעת ימי הבריאה. הבעיה הייתה שראש חודש נחשב ליום של שמחה, והתענית בו אסורה; ולכן הנהיגו המקובלים את המנהג להתענות בערב ראש חודש. עם השנים הלך והתקבע סדר מיוחד לערב ראש חודש והוא סדר יום כיפור קטן הנאמר ביחד עם תפילת מנחה. את תפילת "סדר יום כיפור קטן" יש הנוהגים להתפלל בלי קשר לתענית ואף אם אין אדם שצם באותו יום קוראים את כולו.

המשפחה

הרב עו"ד דוד הלפגוט, L.L.M.

בחו"ל ובמשפט מומחה דיני משפחה, מגשר ויועץ זוגי

כיצד קשורה זוגיות נכונה לקבלת התורה במדבר דווקא?

בכל שנה התחלת הקריאה בחומש במדבר מהווה הקדמה לחג השבועות. השאלה היא מדוע? איך קשור המקום בו ניתנה לנו התורה, לקבלת התורה? מה הקשר של חומש במדבר והמדבר מקום בו ניתנה התורה, לזוגיות המשפחתית? התשובה היא: שחכמים המשילו את תנאי המקום המרחב והאקלים המדברי לתכונות שהם תנאי לקבלת התורה. כל מקום בו עברו או חנו בני ישראל אינו מקרי אלא יש בו משל מהותי שנדרש על ידי חכמים. המסע החל במקום שקרא "מדבר" והכתוב בספר במדבר כ"א, "ח מספר על המסע ואומר: וממדבר מתנה וממתנה נחליאל ומנחליאל במוט... – חכמים דרשו במסכת עירובין דף נד, על מקומות אלו משל לאדם שאם משים את עצמו כמדבר שהכל דשין בו תורה יתנת לו במתנה. על מנת לקבל את התורה אדם חייב לשנות את נקודת המבט האנוכית שלו ואת מעודות חייו הפופוליסטיות. המדבר הוא מקום שמכיל את כל האפשרויות וההפתעות הטבעיות שבעולם. אין למדבר גבולות ואין לו מגבלות והוא מסמל ענווה ורצון לשמוע דברים חדשים ואמיתות ולהכיל את הזולת ולקבל את הזולת. על מנת לקבל תורה צריך להיות בעל פתיחות ונכונות לשמוע ולקבל מתוך ענווה. כך גם בזוגיות. רק מי שמקבל את זוגותו מתוך ענווה ובפתיחות מחשבתית תוך נכונות לשנות את הרגליו ודפוסי המחשבה שעד לפגישה ביניהם הוא היה משועבד להם. הוא זה שסמוך להתחדש להיות שיתוף זוגי וטוב טוב ואמיתי. התורה היא מתנה שנתן לנו הבורא. אם אדם איננו מוכן להפתח וללמוד דברים חדשים ולהאזין רב קשב למסריה והוראותיה ולמצוותיה של התורה הרי שהוא אינו יכול לקבל את המתנה הגדולה הזו. אין לו מקום בתוך עצמו להכיל ולקבל את התורה כי הוא מלא בשעבודיו המחשבתיים או בתאוותיו. אבל אם אותו אדם יפתח ויאזין וישמע בפתיחות הדעת בלב רחב ובנפש הפצה את כל מחשבותיה של אשתו ו/או צרכיה ורצונותיה, ינסה להפנים את מקורם והיחידוש שיש בהם, יתכן וימצא יגלה שדבריה הם חכמים ומועילים. כך גם האשה צריכה שתאזין בפתיחות מחשבתית לבעל. אם כל אחד יתן מקום לבן זוגו להגשים את דרכו ויעזור לו להעצים את שליחותו בעולם הרי ששני בני הזוג יקבלו מתנה של משפחותיות וזוגיות טובה נכונה ומלאה נחת. ומכאן יעברו לנקודה הבאה שהיא "נחליאל" – ישרור ביניהם שלום ושכינה תשרה ביניהם. אם יגיעו בני הזוג לכך ששכינה תהיה שרויה ביניהם הם יגיעו ליעד הבא במסע יעד הנקרא "במות". הם יעלו ויחיו יחדיו ברמת חיים אחרת שיש בה התעלות גדולה של רוחניות ואחוה. רמה רוחנית גבוהה הרבה מעבר למה שיעלו לצפות או לקוות לפני נישואיהם. החיים יהיו טובים מלאי תוכן ומעצימים. מאמר זה אינו מהווה תחליף לייעוץ מקצועי ו/או פרטני ויש להתיעץ באופן אישי בכל עניין.

לתגובות: 054-4966433 | **דוא"ל:** adavi@walla.co.il

העלון מוקדש לזכר ולע"ה

מרים בת **סאלם שלמה** ז"ל, נפטרה ב-כ"ה בסיון תש"ב,

אסתר אשת **ישראל שלום ישראל ב"ט** ז"ל, נפטרה ב-כ"ה בסיון תשכ"ח.
יצחק בן **ישראל שלום ישראל ב"ט** ז"ל, נפטר ב-כ"ו בסיון תשס"ו.
יוי וזכר ברוך!

תפילת היחיד ותפילת הציבור

אברהם סדן

הארות מתוך הספר "שפתי תפתח"

רפואה – אידיאה ואקטואליה

העיון בברכת הרפואה, מביא אותנו לעסוק בדילמה המוסרית הבאה: האם פניה לרופא, היא מצב של **לכתחילה** או **בדיעבד**; דהיינו, האם מן הראוי לאדם להעדיף את ישועות ה', מלסמוך על בשר ודם? הרי הכתוב עצמו אומר: "אָרוֹר הַגִּבֹּר אֲשֶׁר יִבְטַח בְּאֲדָם וְשֵׁם בְּשֵׁר זָרְעוֹ!" (יחזקאל י"ז). האם אין בעצם הפניה לרופא, טיפול **בסימפוטום** של המחלה ולא בשרשיה?

הרמב"ן, בספרו ההלכתי "תורת האדם", מתייחס לנושא בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים: "**מצוה הוא לרפאות**, ובכלל פיקוח נפש הוא... ופקוח נפש מצוה רבה היא – הזריז הרי זה משובח, הנשאל – מגונה, השואל – שופך דמים, **וכל שכן המתאיש ואינו עושה!**"

כל זה היה ברור ופשוט, אלמלא קראנו את דבריו של הרמב"ן עצמו בפירושו לתורה בפרשת "בחוקת" (כ"ו, א'): –

"בהיות רוב ישראל שלמים, לא יתנהג עניינם בטבע כלל, לא בגופם, ולא בארצם, כי יברך השם לחמם ומימם, ויסיר מחלה מקרבם, עד **שלא יצטרכו לרופא ולהשתמר בדרך מדרכי הרפואות כלל**, כמו שאמר (כ"ו א' ה' רפא"ף) (שמות י"ז). וכן היו הצדיקים עושים בזמן שהיתה נבואה בישראל, **כשיקרו עון שיחלו, לא ידרשו ברופאים, אלא בנביאים**, בדומה לחזקיהו (מלכים ב, ג-ד), והכתוב מבקר את אסא מלך יהודה: (יחזקאל אסא... וגם בחזקו לא דרש את ה', כי ברפאים" (דברי הימים ב, ג-ט), ובאמת **מה חלק לרופאים בבית עושי רצון השם**, מאחר שהבטיח ה': (עובדתם את ה' א' לקיים, וברך את לחמם ואת מימם, ויִסְרְתוּ מִחֲלָה מִקִּרְבְּךָ" (שמות כ"ג)... ועל דרך משל אמרו החכמים: שער שאינו נפתח למצוה, נפתח לרופא (במדבר רבה, ט). ומה שאמרו (רפא ירפא – מכאן שנתנה רשות לרופא לרפאות", לא אמרו **שניתנה רשות לחולה להתרפאות**, אלא כיון שחלה החולה, ובא להתרפאות – **כי לא היה מעדת השם שחלקם בחיים** – אין לרופא לאסור עצמו מרפאות..., כי התורה לא תסמוך דיניה על הנסים; **אבל ברצות השם דרכי איש, אין לו עסק ברופאים!**"

לא מובן כיצד משתלבים דבריו אלו של הרמב"ן, עם מה שכתב הוא עצמו לעיל ב"תורת האדם": "**מצוה הוא לרפאות**... הזריז הרי זה משובח, הנשאל – מגונה, השואל – שופך דמים, **וכל שכן המתאיש ואינו עושה!**" מי הוא "מתייאש" זה אם לא החולה עצמו?! האמנם על החולה להמנע מטיפול במחלתו ועליו לצפות רק לרחמי שמים? הייתכן שהרופא הוא זה שעושה מצוה, בעוד החולה המסתייע בו אינו עושה את רצון ה', ואולי אף מכשיל את הרופא ועובר על איסור "לפני עֵצֶר לא תִתֵּן מִכְשָׁל!"?

לדעתנו, שתי גישות שונות אלו, מבטאות את הפער הקיים בין **האידיאה לאקטואליה**. **האקטואליה**, מיוצגת על ידי **הרמב"ן כפוסק**; **האידיאה**, מוצגת כהגותו של **הרמב"ן כפרשן**. כפרשן, הוא מציג לפנינו את האידיאה לכלל האומה, הנפרשת בפרשת "בחוקת", "בהיות כל ישראל עושים צדן אביהם שבשמים". אז באמת "**לא יתנהג עניינם בטבע כלל ויסיר מחלה מקרבם, עד שלא יצטרכו לרופא ולהשתמר בדרך מדרכי הרפואות כלל**...". אידיאה זו – **לדבריו** – מעולם לא התגשמה בשלמותה, ובאופן חלקי בלבד בתקופת הנבואה בישראל, ואכן, בזמן הנבואה, קיימת תביעה מעושי רצון השם ובפרט ממנהיגי ישראל כמו המלך אסא, לדרוש נביא ולא ברופאים, "ומה חלק לרופאים בבית עושי רצון השם, אחר שהבטיח יְהוָה מִחֲלָה מִקִּרְבְּךָ!" אבל הרמב"ן, בספרו "תורת האדם", מתייצב בפנינו כפוסק שעליו לבטא את **האקטואליה הרוחנית** המתייחסת למצב של הסתר פנים, כשאין נביא בישראל. כל עוד לא הגענו למצב האידיאי שבו "כל ישראל עושים רצון אביהם שבשמים" שאז "לא יתנהג עניינם בטבע כלל", **מחובתו של הפרט להתבסס על החוקיות שטבע הקב"ה בבריאה**; והוא קובע ש"מצוה הוא לרפאות, ובכלל פיקוח נפש הוא... הזריז הרי זה משובח...". התפילה לרפואתו של החולה מבטאת את אמונתו בשליטתו של הקב"ה בחוקיות זו, וצפיתו לגילוי ישועות ה' בדרכי הטבע, בהיותו בלתי ראויים לנס.

לתגובות: 052-2718080 | **דוא"ל:** asadan@gmail.com

לרכישת הספר: 058-6208286 (שיריית).

הורות וחינוך בראי הפרשה

צחי גרין

מנהל חט"ב אמ"ת מודיעין
מנחה הורים בגישת EQ

שתהא השלהבת עולה מאליה

"דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרת אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות".

רש"י מתייחס לביטוי 'בהעלתך', הרי יותר מתאים לכתוב בהדליקך. מכאן רש"י ברגישותו מבין כי הציווי אינו הדלקה רגילה אלא יש ציווי להעלות ועל כך מביא שני הסברים: על שם שהלהב עולה כתוב בהדלקתך לשון עליה שצריך להדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה ועוד דרשו רבותינו מכאן שמעלה היתה לפני המנורה שעליה הכהן עומד ומטיב.

לפי הפירוש הראשון לומד רש"י כי היה מעין כבש או עליה בסמוך למנורה וכך היה הכהן מגיע לגובה הפתילה והעלייה מוסבת על תנועת הכהן. אנו נעמיק בהסדר הראשון שמביא רש"י ולפיו לא מדובר בהדלקה רגילה של פתילה לפתילה אלא יש עניין להדליק בעדינות, כיצד? האופן הנכון הוא להצמיד פתילה דולקת לפתילת המנורה עד שפתילת המנורה תהיה עולה לבדה וממשיכה לדלוך מאליה.

הורות הליקופטר לפני כשעשרים שנה החלו לצאת מחקרים פסיכולוגיים הקוראים לסגנון ההורות החדש, "הורות הליקופטר" – פסור סימביוטי בין ההורים לילדים, שבו האבות והאמהות מרחפים מעל ילדיהם, מגוננים עליהם, מתערבים בכל דבר שהם עושים, מקבלים החלטות עבורם ומסירים מדרכם כל מכשול. כל ההורים רוצים להגן על ילדיהם ולעזור להם, אבל אצל הורי הליקופטר, אין מידתיות. הם לא יכילים לסבול את המחשבה שלילד שלהם יהיה קשה. הרעיון שהוא ייכשל במשהו שובר את לבם, והשאיפה שיצליח הופכת אותם לאגרסיביים. הזורים מגוננים, מכוונים, מתערבים, מנטרים, שולטים, שומרים, מחליטים, מנווטים. במסגרת עבודתי כאיש חינוך, אני נתקל לא פעם בשיחות עם הורים הדרשים התערבות מיידית במגוון נושאים: הישגים לימודיים, ענייני משמעת, נקיון ועוד. אנו רגילים בעידן האלפיים לתוצאות במיידיות ואם במשך 2.2 שניות האתר באינטרנט לא עולה לנו אנוחנו כבר מתחילים להתלונן על איכות הגלישה... בעולם מהיר, קשה לתת כבוד לתהליכים אולם אם לא נדע לאפשר לתהליכים להתרחש, אם לא נאפשר לילדינו ליפול, להכשל ולסייע להם לקום, אזי הם יגדלו מנוונים וללא שרירים ויצאו לחיים ללא יכולת קיומית. ממחקרים רבים שנעשו בתחום, **הורות הליקופטר פוגעת בילדים ומפתחת בהם מגוון בעיות:** הרפכים אותם לחלשים ושבריריים, דנים אותם לחיים של חרדה מתמשכת (עקבת מוגנות יתר וחוסר יכולת עצמית להתמודד עם קשיים), גורמים להם לחשוב שהם מושלמים, מוגנים מהם לפתח אחריות ושלטיה על חייהם, מגדלים אותם להיות עובדים ואזרחים אינפנטילים (שכן ההורים פותרים להם את כל הבעיות והם נשארים כעובדים ללא כל שאלה או בעיה), דוחפים אותם לחיק הכסס, האלכוהול והסמים (שהרי ברגע הראשון שיתמודדו עם אתגר, יקראו ללא יכולת שליטה, יעסו ויחפשו דרכי בריחה קלים), מגדלים אותם אוהבים יותר, מעורבים יותר, ומצליחים פחות (כך עלה ממחקר שנערך בשנת 2007 במרכז למחקר על-תיכוני באוניברסיטת אינדיאנה). אם כך עולה השאלה, כיצד ניתן לגרום לשלהבת לעלות מאליה בלי להעלות אותה בעצמנו? או במילים אחרות, מהי הדרך להגיע ליישום הפוסק במשלי (כב, ו) "חונן לנער על פי דרכו גם כי יזיקן לא יסור ממנה". כמובן שהתשובה נמצאת בגוף הפסוק – על פי דרכו. על פי דרכו אין הכוונה רק לפתור לנער את הבעיות זה כבר לא "לפי דרכו" אולם אם נאפשר לנער ליפול ונהיה שם כדי לסייע לו לקום זה מה שנקרא לפי דרכו. לא נמנע ממנו את הפילה, הפילה היא חלק מהדרך שלו ורק אם יעבור בדרך שלו, גם כשיזקין לא יסור ממנה זה מה שרומז רש"י

שתהא השלהבת עולה מאליה, עולה לבד, בדרכה, מהאנרגיות שלה ומהדרך אותה עברה וצברה במהלך חייה. ואולי לפי זה יובן היטב משפטו של יאנוש קורצ'אק: "**הדואג זורע חטים, הדואג לשנים נוטע עצים, הדואג לדורות מחנך אנשים**". מי שמצליח בחינוך, השלהבת עולה מאליה לדורות!
לתגובות: 054-3044095 | **דוא"ל:** zachigreen2016@gmail.com